

בעריכת אשר פויכטוונגר
alongarin@gmail.com

נעלה!

כניסת שבת 17: 37
מוצאי שבת 18: 34

המועצה הדתית הרצליה

עלון

פרשת נח ה'תש"פ

גרעין תורני הרצליה

"וזר יקום ואי..."

מס' 1128

הרב דוד הורדן

ראש הגרעין התורני הרצליה

תורת חיים

זכות העוסק בצרכי ציבור

בניי לפני מותו". לומר לך שמי שמוסר את עצמו על כלל ישראל ועוסק בצרכי ציבור, לא רק שלא נופל ממדרגתו, אלא עולה מעלה מעלה ומשיג דרגות נשגבות עד "איש האלוקים".

ומוסיף המדרש (דברים רבה יא, ג): "וזאת הברכה ... איש האלוקים". זהו שאמר הכתוב: "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה" (משלי ל"א, כט). מהו "ואת עלית על כולנה"? מדבר במשה, על שנתעלה יותר מן הכל...

נח אמר למשה: אני גדול ממך, שניצלתי מדור המבול. אי"ל משה: אני נתעליתי יותר ממך. אתה הצלת את עצמך, ולא היה בך כח להציל את דורך, אבל אני הצלתי את עצמי והצלתי את דורי כשנתחייבו כלייה בעגל. מניין? שנא' "וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו" (שמות ל"ב, יד).

למה הדבר דומה? לשתי ספינות שהיו בים, והיו בתוכן שני קברניטים. אחד הציל את עצמו ולא הציל את ספינתו, ואחד הציל את עצמו ואת ספינתו. למי היו מקלסים – לא לאותו שהציל את עצמו ואת ספינתו?! כך נח, לא הציל אלא את עצמו, אבל משה הציל את עצמו ואת דורו – הוי ואת "עלית על כולנה".

וכתוב באריז"ל (לקוטי תורה פר' כי תשא) על הפסוק "מחני נא" (שמות לב, לב) – דע כי נח היה בחינת משה ולא התפלל על דורו. לכן אמר "כי מי נח זאת ליי" (ישעיה נד, ט), כי הוא גרם המבול, ולכן נקרא על שמו. אבל משה אמר "מחני נא" – שהיה מוכן למסור את כל העוה"ב שלו להצלת כלל ישראל, ומשה תיקן את פגם נח. הרי לך שמי שעוסק בצרכי ציבור עולה ומתעלה, ויש לו סיעתא דשמיא מיוחדת ומשיג השגות בתורה יותר מן המתבודד ואינו דואג לכלל ישראל.

אמר רבי ברכיה: חביב משה מנח. נח, משנקרא "איש צדיק" – נקרא "איש האדמה". משה, משנקרא "איש מצרי" – נקרא "איש האלוקים". ("וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלוקים"). (בר"ר לו, ג).

מסביר המשך חכמה: ישנם שתי דרכים בעבודת ה' יתברך. יש אדם שמייחד את עצמו לעבודת ה', מתבודד בתוך ארבע אמותיו ועוסק כל ימיו בתורה. אך ישנה דרך שניה. יש אדם שעוסק בצרכי ציבור, מבטל את עצמו בשביל הכלל ומוסר את נפשו בעבור הכלל, ובזמנו הפנוי יושב ועוסק בתורה.

ההיגיון אומר שזה שעוסק בתורה כל ימיו ומתבודד הוא יעלה מעלה מעלה בתורה וביראת שמים, ואילו זה שעוסק בצרכי ציבור ומוסר עצמו למען הכלל הוא ירד ממדרגתו, כמו שאמר קהלת: "כי העושק יהולל חכם" (קהלת ז', ז), ואמר שם המדרש: "אמר ריב"ל שמונים הלכות למדתי מיהודה בן פדיה בחרישת הקבר, ועיי שהייתי עוסק בצרכי ציבור שכחתים" (קהלת רבה שם).

והנה אנו מוצאים בדיוק את היפוכם של דברים. נח שהתבודד ולא דאג לבני דורו היה ראוי לכליה, כפי שכתוב "ונח מצא חן בעיני ה'" (בראשית ו, ח) – "חן" מלשון "חנם" (בר"ר פרק כט), שלא הגיע לו להנצל ממימי המבול. מפאת כן, בתחילת דרכו נקרא "איש צדיק", אך כיון שדאג רק לעצמו, בסופו ירד ממדרגתו ונקרא "איש האדמה".

אבל משה רבינו, שמסר את נפשו בשביל כלל ישראל, נקרא בתחילה "איש מצרי", והיה צריך בשביל זה לגלות למדין, כפי שנא' "ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין" (שמות ב', טו). זוהי תחילת דרכו שעסק בצרכי ציבור ומסר נפשו להציל יהודי מידי עושקו, ובסופו נקרא בתורה "איש האלוקים", שנא' "וזאת הברכה אשר בירך משה איש האלוקים את